

ПРАВИЛА

за изменение и допълнение на Правила за търговия с електрическа енергия (обн., ДВ, обн., ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 15.12.2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 31.08.2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 35 от 30.04.2019 г., изм. и доп., бр. 40 от 5.05.2020 г., в сила от 5.05.2020 г., бр. 110 от 24.12.2021 г., в сила от 24.12.2021 г.)

§ 1. В чл. 1, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 5 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;
2. В т. 9 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;
3. В т. 10 думите „резерв и“ се заличават.

§ 2. В чл. 2 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 3 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;
2. В ал. 2, т. 3 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 3. В наименованието на Глава втора, Раздел IV думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 4. В чл. 6 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 думите „балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия, в резултат на участие в автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране“ се заменят с „балансиращи услуги, в резултат на участие в автоматичното и/или ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности“;

2. Ал. 3 се изменя така:

„(3) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансиращи услуги, в резултат на участие в автоматично и/или ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят наличните си диапазони за регулиране надолу и заплащат произведената или консумираната електрическа енергия по най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на диспечирание от независимият преносен оператор“;

3. Ал. 4 и ал. 5 се отменят.

§ 5. В чл. 7 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;
2. В ал. 2 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 6. В чл. 8 се правят следните изменения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) За осигуряване на сигурно и надеждно електроснабдяване на крайните клиенти, независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги - резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, за обезпечаване размера им, определен в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.“;

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Участието на търговските участници в тръжните процедури по ал. 1 е в съответствие с тръжни правила, изготвени от независимия преносен оператор и публикувани на интернет страницата му.“.

§ 7. Чл. 9 се отменя.

§ 8. Чл. 17, ал. 1 се изменя така:

„(1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 7 е предоставяне на балансираща енергия на независимия преносен оператор от активиран резерв от автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, както и от резерв за заместване.“

§ 9. В чл. 58 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава нова т. 5:

„5. изпълнили са изискванията за обмен на данни и са провели успешни тестове съгласно инструкцията по чл. 88, ал. 3;“;

2. В ал. 1 съществуващите т. 5 и т. 6 стават съответно т. 6 и т. 7;

3. В ал. 2 се създава нова т. 5:

„5. изпълнили са изискванията за обмен на данни и са провели успешни тестове съгласно инструкцията по чл. 88, ал. 3.“;

4. В ал. 2 съществуващата т. 5 става т. 6.

§ 10. В чл. 60, ал. 2, т. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 11. Чл. 68, ал. 5 се изменя така:

„(5) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който не им е доставчик на електрическа енергия, в т.ч. и производителите на електрическа енергия, избират друг координатор на балансираща група до 1 работен ден от датата на отстраняване. Избраният координатор подава незабавно искане до съответния мрежови оператор за регистрация на участника в балансиращата му група, като мрежовият оператор регистрира смяната в срок не по-късно от два работни дни от постъпване на искането. В случай, че смяната не е регистрирана в срок до три работни дни от датата на отстраняване на предходния координатор, се прилага чл. 62, ал. 3, 4 и 5.“

§ 12. В чл. 71, ал. 5 думите „почасови графици“ се заменят с „графици за всеки сетълмент период“.

§ 13. В чл. 77 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.5 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

2. В ал. 6 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

3. В ал. 7 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

4. В ал. 8 думите „балансираща енергия няма да бъде признато участие в автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности“ се заменят с „балансиращи услуги няма да бъде признато участие в регулиране“;

5. В ал. 10, изр. първо думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“, в края на изречението се добавя „в резултат на проведената тръжна процедура“, а в изр. второ думите „определената разполагаемост“ се заменят с „разполагаемостта“;

6. Ал. 11 се изменя така:

„(11) Независимият преносен оператор изпраща до 10-о число на предходния месец на производителите и/или потребяващи обекти и/или агрегирани съоръжения/обекти по ал. 5 и ал. 6 необходимите минимални диапазони (за производителите брутната разполагаемост), които трябва задължително да предлагат през следващия календарен месец в тръжните процедури за разполагаемост за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности. Доставчикът на балансиращи услуги няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия за тези диапазони до приключване на съответната тръжна процедура, както и в случай, че дадено предложение

бъде класирано. Когато дадено предложение не бъде класирано частично или изцяло, то за него доставчикът на балансиращи услуги може да сключи сделка на пазара на електрическа енергия или да участва в тръжна процедура за разполагаемост от друг вид резерв.“;

7. В ал. 12 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

8. В ал. 15 думите „необходимата разполагаемост за автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, за следващия ден, необходим за:“ се заменят с „количествата резерви за следващия ден, необходими за:“.

§ 14. Чл. 78, ал. 6 се изменя така:

„(6) Всеки ден общественият доставчик определя количества електрическа енергия по период на сетълмент за следващия ден на "квотните централи" и на производителите по чл. 93а от Закона за енергетиката при отчитане на месечните задължения след актуализирането им. Количествата по периоди на сетълмент задължително трябва да бъдат в рамките на производствените характеристики на техните агрегати и прогнозни режими на работа. Количествата се определят на база графици на крайните снабдители, изпратени на обществения доставчик на същия ден.“.

§ 15. В чл. 79, ал. 5 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 16. В чл. 81 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

2. В ал. 7 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 17. В чл. 85, ал. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 18. В чл. 87, ал. 1 думите „почасови измерени стойности“ се заменят с „измерени стойности по периоди на сетълмент“.

§ 19. В чл. 88 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 преди думите „всички търговски участници“ се добавя: „мрежовите оператори и между мрежовите оператори и“;

2. Ал. 3 се изменя така:

„(3) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителни мрежи разработват инструкция, в която определят изискванията на единния електронен формат за обмен на данни, която е задължителна за търговските участници, които участват в обмена на данни. Инструкцията ведно с етапите на изпълнение се публикуват на интернет страницата на независимия преносен оператор.“.

§ 20. В чл. 89 се правят следните изменения:

1. В ал. 10 думите „почасови стойности“ се заменят със „стойности по период на сетълмент“;

2. В ал. 11 думите „почасови стойности“ се заменят със „стойности по период на сетълмент“.

§ 21. В чл. 98, ал. 4 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 22. В чл. 99, ал. 5, изр. първо думите „почасово отчитане на електрическата енергия“ се заменят с „отчитане на електрическата енергия по периоди на сетълмент“, а думите

„почасовата консумация на електрическа енергия“ се заменят с „консумацията на електрическа енергия по периоди на сетълмент“.

§ 23. Чл. 103, ал. 4 се изменя така:

„(4) Смяната на доставчик и/или координатор на балансираща група влиза в сила винаги към първо число на месеца с изключение на случаите по чл. 68, ал. 4 и ал. 5, чл. 103а, 103б, 103в и 104.“.

§ 24. Глава девета „Балансира пазар“ се изменя така:

„Глава девета БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР

Раздел I Основни положения

Чл. 105. (1) Балансиращият пазар е централизиран и се организира от независимия преносен оператор.

(2) Независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги - резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, за обезпечаване размера им, определен в правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката, с цел сигурното функциониране на електроенергийната система.

(3) В балансиращия пазар независимият преносен оператор купува и/или продава електрическа енергия от/на търговските участници - доставчици на балансиращи услуги с цел да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия.

(4) Независимият преносен оператор провежда преквалификационна процедура за удостоверяване на способността на даден доставчик да предоставя съответните заявени допълнителни услуги.

(5) Независимият преносен оператор поддържа регистър на доставчиците на балансиращи услуги, в който се вписват всички преминали успешно процедурата по ал. 4 със съответните технически параметри на единиците/модули, които могат да бъдат производствени, потребителски, системи за съхранение на енергия, както и агрегирани.

(6) Енергията, необходима за балансиране на отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия по ал. 3, се осигурява чрез тръжни процедури, организирани от независимия преносен оператор.

(7) Независимият преносен оператор провежда тръжни процедури за съставяне на приоритетни списъци на предложения за електрическа енергия за регулиране нагоре и надолу от участие във вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, както и от резерв за заместване, с цел осъществяване на общия баланс между междусистемния обмен, производството и потреблението на електрическа енергия в контролния блок/пазарната зона.

(8) Класираните доставчици на разполагаемост за допълнителни услуги по ал. 2, са длъжни да подават предложения на тръжни процедури за съставяне на приоритетни списъци за активиране на балансираща енергия, като количествата са съобразени с търговските им графици, в т.ч. класираната разполагаемост за съответната допълнителна услуга.

(9) Класираните доставчици на разполагаемост за допълнителни услуги по ал. 2, могат да прехвърлят задължението си по ал. 8 на друг доставчик/доставчици след съгласуване с независимия преносен оператор, но най-малко до един час преди началото на деня на доставката.

(10) Независимият преносен оператор активира в реално време предложенията за балансираща енергия от приоритетните списъци по ал. 7 с цел осъществяване на общия баланс между междусистемния обмен, производството и потреблението на електрическа енергия в контролния блок/пазарната зона.

(11) Цената на активираната балансираща енергия по ал. 10 се определя окончателно с използването на метода „Pay as Clear“.

(12) Предложенията по ал. 7 и сделките на балансиращия пазар се реализират по отделни единици или от агрегатори.

(13) Цените на балансиращата енергия за недостиг и излишък се определят по реда на приета от КЕВР "Методика за определяне на цени на балансираща енергия", приложение към тези правила.

(14) Балансиращият пазар не може да се използва за затваряне и балансиране на открити позиции, реализирани преди момента на диспечирание.

(15) Независимият преносен оператор извършва ежедневно наблюдение на покупките и продажбите, реализирани на платформите на оператора на борсовия пазар, и го уведомява в деня следващ деня на доставка за реализирани продажби, необезпечени със съответните покупки в деня на доставка.

(16) В случаите на ал. 15 операторът на борсовия пазар спира разплащанията с търговския участник до получаване на ново уведомление от независимия преносен оператор, че ангажиментите във връзка с реализираната енергия от балансиращия пазар са изпълнени.

Раздел II Роли и отговорности

Чл. 106 (1) Независимият преносен оператор е отговорен за:

1. проверка за изпълнение на изискванията и регистриране на доставчици на балансиращи услуги;
2. подписване на договор с доставчици на балансиращи услуги;
3. организиране на тръжни процедури за набиране на предложения за разполагаемост за допълнителни услуги;
4. организиране на тръжни процедури за набиране на предложения за балансираща енергия;
5. класиране на предложенията за доставка на разполагаемост за допълнителни услуги за първично регулиране на честотата и за вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности, както и за балансираща енергия от вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности от резерви за заместване;
6. поддържане на регистър на доставчиците на балансиращи услуги;
7. пресмятане и уреждане на взаимоотношенията с доставчици на балансиращи услуги във връзка с активираната и доставена балансираща енергия за компенсиране на енергийния недостиг или излишък в електроенергийната система.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги предоставя на независимия преносен оператор своите предложения за разполагаемост за допълнителни услуги.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги, въз основа на договор за предоставяне на допълнителни услуги, предоставя на независимия преносен оператор своите предложения за балансираща енергия, съответстващи на обема, продуктите и други изисквания, определени в договора за разполагаемост за допълнителни услуги и тези правила или информация, публикувана на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(4) Всички доставчици на балансиращи услуги имат право да представят на независимия преносен оператор предложения за балансираща енергия.

Раздел III Правила за балансиращия пазар

Чл. 107. (1) Правилата за балансиращия пазар регламентират условията за осигуряване на резерви за допълнителни услуги и за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната ЕЕС и сигурна паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

(2) Производителите на електрическа енергия известяват графици в изпълнение на сключените договори в рамките на работния диапазон на своите агрегати и съгласно очакваното нетно производство за съответния период. Координаторите на балансиращи групи известяват графици за количествата електрическа енергия съгласно сключените договори и реализираните от тях сделки на борсовия пазар.

Раздел IV

Предварителен подбор на доставчиците на балансиращи услуги

Чл. 108. (1) Доставчикът на балансиращи услуги следва успешно да е преминал процедурата за предварителен подбор.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да има сключен договор за достъп и пренос с независимия преносен оператор.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да е монтирал средства за телекомуникация и телемеханика за нуждите на предоставяне на телеинформация в реално време.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да има изградено нетно измерване на електрическа енергия на съответните единици/модули, предоставящи резерв, а когато е приложимо, и брутно измерване на електрическа енергия. Ако дадени единици/модули, предоставящи резерв, не са оборудвани със средства за търговско измерване на нетни количества електрическа енергия, позволяващи разделно отчитане на електрическа енергия от/за всяка единица/модул, се прилага взаимно одобрена методика за разделяне на нетните измерени количества като цяло по отделни единици/модули на база информацията за измерените нетни и/или брутни количества електрическа енергия за конкретна единица/модул.

(5) Доставчикът на балансиращи услуги следва да е включен със статус „активен“ в регистъра на допуснатите участници, придобили право да участват в тръжни процедури.

(6) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да не е в производство по несъстоятелност или ликвидация.

(7) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да представи писмено заявление до независимия преносен оператор съгласно утвърден образец, към което се прилага цялата съответна техническа информация.

Чл. 109. (1) Предварителен подбор на доставчици на балансиращи услуги се прилага за всички кандидати, които желаят да участват в предоставянето на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата и вторично (автоматично и ръчно) регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Всеки кандидат за доставчик на балансиращи услуги представя към заявлението по чл. 108, ал. 7 динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните единици/модули, предоставящи резерв, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

(3) Доставчикът на балансиращи услуги придобива право за участие в тръжни процедури само ако успешно премина предварителния подбор на независимия преносен оператор, респективно бъде включен със статус „активен“ в регистъра на допуснатите участници.

Раздел V
Регистър на доставчиците на балансиращи услуги

Чл. 110. Независимият преносен оператор създава и поддържа регистър на доставчиците на балансиращи услуги.

Чл. 110а. Регистрирането на доставчик на балансиращи услуги и вписването му в регистъра по предходния член се извършва на датата, на която договорът за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансиращи услуги влезе в сила.

Чл. 110б. Регистърът съдържа следната информация:

1. наименование на доставчика;
2. тип на доставчика (агрегатор или индивидуален);
3. седалище;
4. адрес за кореспонденция;
5. наименование на единиците/модулите, предоставящи балансиращи услуги;
6. тип на модулите (производствен, потребителски, хибриден)
7. ЕИС код на всяка единица/модул, предоставяща услуги, респ. група от самостоятелни единици/модули;
8. дата на първоначална регистрация;
9. актуален статус;
10. дата на включване/изключване/актуализация на данните за съответния доставчик;
11. номер на актуален договор за участие в тръжните процедури за доставка на балансиращи услуги;
12. технически характеристики на единиците/модулите, предоставящи съответните услуги;
13. вид балансираща услуга, за която е квалифициран да предоставя.

Чл. 110в. (1) Всеки доставчик на балансиращи услуги има право да проверява информацията от регистъра на доставчиците на балансиращи услуги, свързана с него, и да изисква промяна на всяко забелязано несъответствие.

(2) Информацията от регистъра на доставчиците на балансиращи услуги е общодостъпна.

Чл. 110г. (1) Доставчик на балансиращи услуги може да се оттегли от този пазар по свое желание, заявено писмено, само в случай, когато няма да оперира диспечирания агрегат/модул/единица.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде изпратено най-малко един месец преди датата, на която регистрацията на доставчика трябва да бъде прекратена.

(3) След получаване на заявление по ал. 2, независимият преносен оператор следва да информира координатора на балансиращата група, към която принадлежи съответния доставчик.

Чл. 110д. (1) Независимият преносен оператор може да прекрати регистрацията на доставчик на балансиращи услуги, когато:

1. доставчикът вече не отговаря на едно или повече от необходимите условия за регистрация като доставчик на балансиращи услуги, или
2. доставчикът на балансиращи услуги не спазва условията на договора за участие на балансиращия пазар, или
3. доставчикът на балансиращи услуги повторно наруши правилата, прилагани на балансиращия пазар, или правилата за уреждане на взаимните задължения, или
4. при други условия, определени в правилата за провеждане на тръжни процедури.

(2) Регистрацията на доставчик на балансиращи услуги се счита за прекратена от момента на отнемане, прекратяване, спиране, изтичане на срока на лицензията за производство на електрическа енергия на съответния доставчик от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Чл. 110е. (1) Прекратяването на регистрацията на доставчик на балансиращи услуги се отразява в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги, придобили право да участват в тръжни процедури, а обосноващото решение се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(2) Участник, който е изключен от регистъра, може да подаде молба за нова регистрация в срок не по-рано от два месеца от датата на изключването му.

Чл. 110ж. (1) Ако доставчик на балансиращи услуги се оттегли от този пазар при условията на чл. 110г или регистрацията му е прекратена от независимия преносен оператор в съответствие с условията на чл. 110д, за дните до прекратяване на регистрацията се прилагат условията на чл. 179.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги урежда всички свои задължения с независимия преносен оператор до датата на прекратяване на регистрацията.

(3) Независимият преносен оператор информира координатора на балансиращата група за промяната в регистъра по чл. 110.

Раздел VI

Основни принципи при провеждане на тръжните процедури за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Чл. 111. (1) Независимият преносен оператор провежда дневни тръжни процедури за доставка на разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тръжни правила, които определят:

1. общите изисквания за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. стандартни и специфични продукти за търговете;
3. времената на провеждане на търговете;
4. критериите на функцията за оптимизация;
5. публикуване на резултатите.

(2) Независимият преносен оператор публикува на интернет страницата си Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 112. (1) Независимият преносен оператор администрира електронна платформа с възможност да получава предложенията от доставчик на балансиращи услуги за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Независимият преносен оператор определя правилата за работата на платформата, протоколите за комуникация и други технически характеристики на платформата, като публикува тази информация на интернет страницата.

(3) Независимият преносен оператор осигурява целия необходим резерв за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата.

(4) В изключителни случаи на технически проблеми, независимият преносен оператор определя служебно разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата,

автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности в обем, определен по реда на чл. 77, ал. 11, и с цена, съответстваща на средна цена, по която КЕВР е остойностила тези разходи в действащото решение за цени. Независимият преносен оператор незабавно уведомява всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем. Информацията се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(5) Класирането на предложенията е съгласно определената оптимизационна функция от независимия преносен оператор, а класираните количества разполагаемост се заплащат на принципа „Pay as Bid“.

(6) Независимият преносен оператор публикува резултати за класираните предложения за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, подредени по възходящ ред на предложените им цени.

(7) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

(8) Резултатите от тръжните процедури са публични и се публикуват на платформата.

Чл. 113. Независимият преносен оператор има право да ограничи максималните стойности на предложените цени за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности в съответствие с средната цена, по която КЕВР е остойностила тези разходи в действащото решение за цени.

Чл. 114. (1) Доставчикът на балансиращи услуги е задължен да подава предложения за разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности с количества не по-малки от тези, определени от независимия преносен оператор по реда на чл. 77, ал. 11.

(2) При неизпълнение на задължението на доставчик на балансиращи услуги по ал. 1, независимият преносен оператор има право да определи служебно на доставчика на балансиращи услуги количествата разполагаемост от резерви за първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, съответстващи на определените по реда на чл. 77, ал. 11 при нулева цена.

Раздел VII

Осигуряване на балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Чл. 115. (1) Независимият преносен оператор организира търгове за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Предложенията за балансираща енергия за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности могат да бъдат подавани само от регистриран доставчик на балансиращи услуги.

(3) Доставчик на балансиращи услуги, участващ в тръжната процедура за доставка на разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, е длъжен да подава предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности поне в рамките на класираното на тръжната процедура количество разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги подава отделни предложения за регулиране нагоре и регулиране надолу за доставка на разполагаемост и балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Доставчик на балансиращи услуги, който е регистриран като доставчик на разполагаемост и балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, има право да подава предложения за балансираща енергия за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности извън количеството разполагаемост, класирано в рамките на тръжната процедура.

Чл. 116. (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде предложения за една или повече единици, предоставящи резерв. Доставчик на балансиращи услуги може да не подава свързани предложения, които биха обвързали различни предложения за различни времеви периоди и чието активиране би зависило едно от друго.

(2) Независимият преносен оператор определя общите характеристики на продуктите за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Чл. 117. (1) Продуктите за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности са различни за всяка посока и са различни за всеки продукт.

(2) Цената на активираната балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности се определя окончателно с използването на метода „Pay as Clear“.

(3) Независимият преносен оператор определя общи определения на продуктите за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Чл. 118. (1) Цялата разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, разпределена след тръжната процедура, трябва да бъде непрекъснато налична без прекъсвания за целия период на тръжната процедура, може да бъде активирана по всяко време от независимия преносен оператор и не може да бъде планирана и ангажирана за ръчно регулиране на честота и обменните мощности.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да наблюдава постоянно своята разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности и да изпраща незабавно уведомления на независимия преносен оператор в случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия.

(3) В случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги трябва да предостави в едноседмичен срок подробно обяснение на инцидента и предложение за мерки за предотвратяване на повторение на инцидента.

Чл. 119. Доставчикът на балансиращи услуги не може да доставя резерв за първично регулиране на честотата и резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности от едни и същи единици едновременно с резерв за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности при условие, че диапазонът на резерва за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности не е осигурен.

Чл. 120. (1) Независимият преносен оператор уведомява доставчика на балансиращи услуги за резултатите от търга чрез платформата.

(2) В случай на технически трудности, които водят до невъзможност за реализиране на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги изпраща уведомление до независимия преносен оператор не по-късно от 2 часа преди началото на периода на сетълмент.

Чл. 121. (1) Доставчици на балансиращи услуги, които са класирани според тръжната процедура за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят предложения за балансираща енергия на платформата поне в количеството на предоставената на тръжната процедура разполагаемост, но ненадвишаващо стойността на разполагаемостта за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

(2) Всички доставчици на балансиращи услуги, които са регистрирани като доставчици от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, имат право да изпратят допълнителни предложения за балансираща енергия на платформата до стойността на регистрираната разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

Чл. 122. (1) Доставчикът на балансиращи услуги изпраща предложенията за балансираща енергия на уеб-базираната платформа, администрирана от независимия преносен оператор.

(2) Доставчик на балансиращи услуги има възможност да изпрати предложения за балансираща енергия, които общо не надхвърлят стойността на регистрираната разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности, на доставчик на балансиращи услуги.

(3) Независимият преносен оператор подбира всички предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата. В изключителни случаи на технически проблеми, независимият преносен оператор може да набира предложения за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности, като използва различни средства за комуникация, напр. електронна поща. Независимият преносен оператор незабавно уведомява по електронна поща всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем и публикува тази информация на интернет страницата си.

(4) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък на предложенията за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(6) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 123. (1) Независимият преносен оператор провежда търгове за доставка на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тръжни правила, които определят поне:

1. общи правила за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. дата и време на провеждане на търговете;
3. времето за отваряне на търга, времето за затваряне на търга, времето за отваряне на пазара на доброволни предложения и времето на затваряне на пазара на доброволни предложения;
4. приемане на предложенията;

5. критериите на функцията за оптимизация;
6. графика за изчисляване и публикуване на резултатите.

(2) Предложените цени на доставчик на балансиращи услуги в предложенията се отнасят за всички периоди на сетълмент за датата на доставка.

Чл. 124. (1) Предложенията в приоритетния списък за регулиране нагоре се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-ниската цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(2) Предложенията в приоритетния списък за регулиране надолу се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-висока цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(3) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Чл.124а. При активиране на предложения за автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности от приоритетните списъци, се генерира допълнителен график към търговските графици и спрямо агрегирания график се определят небалансите на съответния Доставчик на балансиращи услуги.

Раздел VIII

Осигуряване на балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Чл. 125. (1) Независимият преносен оператор организира търгове за балансираща енергия за регулиране нагоре и надолу от активирани резерви за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(2) Предложенията за разполагаемост и балансираща енергия за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности могат да бъдат подавани само от регистрирани доставчици на балансиращи услуги.

(3) Доставчик на балансиращи услуги, участващ в тръжната процедура за доставка на разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, е длъжен да подава предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности поне в рамките на определеното на търга количество разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(4) Доставчикът на балансиращи услуги подава отделни предложения за регулиране нагоре и регулиране надолу за доставка на балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Доставчик на балансиращи услуги, който е регистриран като доставчик на разполагаемост и балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности има право да подава допълнителни предложения за балансираща енергия за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности извън количеството разполагаемост, класирано в резултат на тръжната процедура.

Чл. 126. (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде предложения за една или повече единици, предоставящи резерв. Доставчик на балансиращи услуги може да не подава свързани предложения, които биха обвързали различни предложения за различни времеви периоди и чието активиране би зависило едно от друго.

(2) Независимият преносен оператор определя общите характеристики на продуктите за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности.

Чл. 127. (1) Продуктите за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности са различни за всяка посока на регулиране и за всеки определен продукт.

(2) Цената на активираната балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности се определя окончателно с използването на метода „Pay as Clear“.

(3) Независимият преносен оператор определя общи определения на продуктите за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности,

Чл. 128. (1) Цялата разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, разпределена след тръжната процедура, трябва да бъде непрекъснато налична без прекъсвания за целия период на тръжната процедура и може да бъде активирана по всяко време от независимия преносен оператор.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги трябва да наблюдава постоянно своята разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и да изпраща незабавно уведомления на независимия преносен оператор в случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия.

(3) В случай на технически трудности, водещи до невъзможност за изпълнение на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги трябва да предостави в едноседмичен срок подробно обяснение на инцидента и предложение за мерки за предотвратяване на повторение на инцидента.

(4) Доставчик на балансиращи услуги не може да доставя резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности от едни и същи единици едновременно с резерв за ръчно регулиране на честотата и обменните мощности при условие, че диапазонът на резерва за ръчно регулиране на честотата и обменните мощности не е осигурен.

Чл. 129. (1) Независимият преносен оператор уведомява доставчика на балансиращи услуги за резултатите от търга чрез платформата.

(2) В случай на технически трудности, които водят до невъзможност за реализиране на активиране на балансираща енергия, доставчикът на балансиращи услуги изпраща уведомление до оператора на преносната система не по-късно от 2 часа преди началото на периода на сетълмент.

Чл. 130. (1) Доставчици на балансиращи услуги, които са класирани след тръжната процедура за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, са длъжни да предоставят предложения за балансираща енергия на платформата поне в количеството на предоставената на търга разполагаемост, но ненадвишаваща стойността на разполагаемостта за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

(2) Всички доставчици на балансиращи услуги, които са регистрирани като доставчици от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, имат право да изпратят допълнителни предложения за балансираща енергия на платформата до стойността на регистрираната разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги, с която са вписани в регистъра на доставчиците на балансиращи услуги.

Чл. 131. (1) Доставчикът на балансиращи услуги изпраща предложенията за балансираща енергия на уеб-базираната платформа, администрирана от независимия преносен оператор.

(2) Доставчикът на балансиращи услуги има възможност да изпрати предложения за балансираща енергия, които общо не надхвърлят стойността на регистрираната разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности на доставчик на балансиращи услуги във всеки период от време.

(3) Независимият преносен оператор набира всички предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности чрез платформата. В изключителни случаи на технически проблеми, независимият преносен оператор може да набира предложения за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, като използва различни средства за комуникация, напр. електронна поща. Независимият преносен оператор незабавно уведомява по електронна поща всички участници в извънредната ситуация за причините за техническия проблем и публикува тази информация на интернет страницата си.

(4) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(5) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

(6) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложенията за балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Чл. 132. (1) Независимият преносен оператор провежда търгове за доставка на балансираща енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности съгласно тръжни правила, които определят поне:

1. общи правила за доставчик на балансиращи услуги за участие в търговете;
2. дата и време на провеждане на търговете;
3. времето за отваряне на търга, времето за затваряне на търга, времето за отваряне на пазара на допълнителни предложения и времето на затваряне на пазара на допълнителни предложения;
4. приемане на предложенията;
5. критериите на функцията за оптимизация;
6. графика за изчисляване и публикуване на резултатите.

(2) Предложените цени на доставчик на балансиращи услуги в предложенията, се отнасят за всички периоди на сетълмент за датата на доставка.

Чл. 133. (1) Предложенията в приоритетния списък за регулиране нагоре се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-ниската цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(2) Предложенията в приоритетния списък за регулиране надолу се активират каскадно, като първо се активират предложенията с най-висока цена, докато необходимият обем на балансираща енергия се активира.

(3) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Чл. 134. При активиране на предложения за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности от приоритетните списъци се генерира допълнителен график към търговските графици и спрямо агрегирания график се определят небалансите на съответния доставчик на балансиращи услуги.

Раздел VIIa

Осигуряване на балансираща енергия от резерв за заместване

Чл. 135. (1) Източници на балансираща енергия от резерв за заместване са:

1. диспечерируеми обекти на производители;
2. диспечерируеми обекти на крайни клиенти на електрическа енергия.

(2) ПАВЕЦ се разглежда като диспечериран товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 136. Предложенията за балансиране от резерв за заместване декларират възможността на даден търговски участник да се отклони от графика за производство/потребление срещу съответна цена за увеличаване или намаляване на производството/потреблението, ако това бъде зададено от системите за управление на независимия преносен оператор.

Чл. 137. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от производители, са за намаляване на производството.

(2) Активирането на предложения за регулиране надолу по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 138. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от крайни клиенти, са за увеличаване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране надолу по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да увеличи потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 139. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от производители, са за увеличаване на производството.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 140. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от крайни клиенти, са за намаляване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от системите за управление на независимия преносен оператор има за цел да намали потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 140а. (1) Агрегаторите на група от обекти подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, агрегирани за цялата група от обекти.

(2) Предоставената балансираща енергия от агрегатора на група от обекти се определя сумарно за цялата група.

Раздел IX

Приоритетен списък на източниците на балансираща енергия от резерв за заместване

Чл. 141. (1) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък и активира източниците на балансираща енергия от резерв за заместване според този списък, отчитайки технологичните критерии, свързани със сигурността на снабдяването и устойчивата и безаварийна работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.

(2) Приоритетният списък съдържа предложения за балансиране, подадени от доставчиците, регистрирани по чл. 110.

(3) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на доставяната от тях енергия.

(4) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложената от тях енергия.

(5) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Раздел X Динамични параметри

Чл. 142. Доставчиците на балансиращи услуги са длъжни да предоставят на оператора динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните диспечерируеми обекти, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

Чл. 143. (1) Динамичните параметри се предоставят от доставчиците на балансираща енергия в обобщена форма по образец, утвърден от независимия преносен оператор.

(2) При промяна на динамичните параметри доставчиците на балансиращи услуги информират своевременно независимия преносен оператор.

(3) Доставчиците на балансиращи услуги изпращат информацията по ал. 1 на независимия преносен оператор по електронна поща, факс или чрез друг одобрен канал за комуникация.

Чл. 144. Динамичните параметри включват най-малко следната информация:

1. скорост на увеличаване на мощността, MW/min;
2. скорост на намаляване на мощността, MW/min;
3. максимално възможно количество за доставка, MWh - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;
4. период за доставка на количеството по т. 3, в часове и минути - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;
5. време за активиране на предложението надолу за балансиране, min;
6. време за активиране на предложението нагоре за балансиране, min;
7. време за изпълнение на инструкцията за промяна на мощността, подадена от дежурния диспечер, от момента на получаването до момента на начало на промяната, min;
8. минимална стъпка за промяна на мощността, MW.

Раздел XI

Форма на представяне и регистриране на предложения за балансиране от резерв за заместване

Чл. 145. (1) Регистрираните доставчици на балансиращи услуги от резерв за заместване, подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу за отклонението от нивата на графициите за производство/потребление за всеки отделен диспечерируем обект във форма, определена от независимия преносен оператор.

(2) Предложенията за намаляване на производството и за увеличаване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечериране и цената на предложението.

(3) Предложенията за увеличаване на производството и за намаляване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечиране и цената на предложението.

(4) Предложенията за балансиране нагоре и предложенията за балансиране надолу се подават от доставчиците на балансиращи услуги в срокове съгласно инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 и се отнасят за отделните периоди на диспечиране в деня на доставката.

Чл. 146. (1) Продължителността на дадено предложение е равна на 15 минути, като доставчикът е длъжен да подава предложения за най-малко шестнадесет последователни периода на диспечиране (блок).

(2) Началният и крайният момент на всяко предложение съвпадат с четвърт час.

Чл. 147. (1) Минималното предложение, подадено от диспечируем обект на доставчик на балансираща енергия от резерви за заместване и, трябва да е най-малко 5 MW. Стъпката на предложението, подадено от доставчик на балансираща енергия от резерви за заместване трябва да е най-малко 1 MW.

(2) Доставчикът може да подава предложения за балансиране нагоре или надолу само в рамките на работния диапазон на диспечируемия обект.

Чл. 148. (1) Доставчик на балансиращи услуги може да подаде за всеки свой диспечируем обект по едно предложение за балансиране нагоре и по едно предложение за балансиране надолу за един блок от шестнадесет периода на диспечиране.

(2) Всеки блок от шестнадесет периода на диспечиране започва на кръгъл час.

(3) Цената на предложението за балансиране е в сила за целия блок.

Чл. 149. (1) Регистрираните предложения за балансиране не могат да бъдат оттегляни.

(2) Цените и количествата на активираните предложения се определят, както следва:

1. доставчикът продава на независимия преносен оператор произведеното по нареждане от системите за управление на независимия преносен оператор количество електрическа енергия по най-високата цена на предложение за балансиране нагоре, активирано в този период на диспечиране;

2. доставчикът купува от независимия преносен оператор непроизведеното по нареждане от системите за управление на независимия преносен оператор количество електрическа енергия по най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на диспечиране.

Раздел XII

Активиране на предложения за балансиране от резерв за заместване

Чл. 150. (1) Системите за управление на независимия преносен оператор активират предложения за балансиране, за да поддържат необходимия резерв за вторично регулиране и/или баланса на мощностите в ЕЕС.

(2) Системите за управление на независимия преносен оператор могат да активират съвместно предложения за балансиране нагоре или надолу с цел да подготвят генериращите мощности за осигуряване на допълнителен въртящ резерв или за да се преодолеят възникнали ограничения в системата.

(3) При активирането на предложения за балансиране системите за управление на независимия преносен оператор могат да променят работната мощност на съответен обект в рамките на тези предложения.

Чл. 151. (1) Предложението за балансиране се активира по телефона или чрез други средства за комуникация, одобрени от независимия преносен оператор.

(2) Оперативното активиране на предложение за балансиране и последвалите инструкции в рамките на тяхната продължителност се документират в регистрационна таблица, съдържаща инструктирано отклонение от графика за производство/потребление и момента на подаване на инструкцията.

(3) Регистрираните инструкции се използват в процеса на сетълмент на доставчика на балансиращи услуги от резерв за заместване по реда на глава десета.

Чл. 152. (1) Системите за управление на независимия преносен оператор активират предложение според реда на подреждане на предложението в приоритетния списък на източниците на балансираща енергия.

(2) По изключение, може да реда по ал. 1 да не бъде спазен в зависимост от конкретните условия в електроенергийната система и динамичните параметри на съответния обект.

(3) Независимият преносен оператор предоставя месечен доклад на Комисията, като приложение към информацията по чл. 194б относно причините за активиране на балансираща енергия по реда на ал. 2 през предходния месец.

Чл. 153. Когато доставчик на балансиращи услуги има активирано предложение за балансиране и в края на периода на диспечирание е представил предложение за балансиране за периода, следващ текущия период на диспечирание, но не е получил инструкция от системите за управление на независимия преносен оператор за деактивиране на предложението му, се счита, че системите за управление на независимия преносен оператор са активирали предложението му и за следващия период.

Чл. 154. Доставчиците на балансиращи услуги, подаващи предложения за балансиране за съответен ден на доставка, следва да ги подадат в съответствие с инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 при спазване на график за обмен на информация, разработен и публикуван от независимия преносен оператор.“.

§ 25. В чл. 155 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Правилата за изчисляване на небалансите определят механизма на изчисляване на отклоненията между регистрирания график и измерените стойности на производители, потребители, физическите обмени между съответните мрежи отнесени към координатори на балансиращи групи и търговски участници, отговарящи за небалансите на своите обекти.“;

2. В ал. 2 думите „координаторите на стандартни и специални балансиращи групи“ се заменят с „всички търговски участници“;

3. В ал. 5 в края на изречението се добавя „или търговски участник, отговарящ за небалансите на своите обекти“;

4. Ал. 6 се изменя така:

„(6) Производителите и потребителите с диспечирани обекти са отговорни за реализирания "небаланс спрямо диспечерски график" и осигуряването на съответствие с договорените количества и диспечерските инструкции, получени от системите на независимия преносен оператор. Диспечерските графици имат приоритет пред договорените количества.“;

5. Ал. 7 се изменя така:

„(7) Доставчиците на балансиращи услуги доставят или купуват цялата енергия на/от независимия преносен оператор по графици за доставка на балансираща енергия според разпореденията, издадени от системите на независимия преносен оператор.“.

§ 26. В чл. 156 се правят следните изменения:

1. Т. 2 се изменя така:

„2. небаланс на търговец на електрическа енергия без физически обекти, определен на база нетни договорени позиции;“;

2. Т. 3 се изменя така:

„3. небаланс спрямо диспечерски график, определен за всеки производствен диспечериран блок (централа) или диспечериран потребяващ обект или агрегатор, определен като разлика между планираното производство/потребление съгласно нетната договорена позиция, разпоредения диспечерски график и реалното производство/потребление съгласно нетната измерена позиция;“.

§ 27. В чл. 157 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 1 думите „други координатори на балансиращи групи“ се заменят с „други търговски участници“;

2. Т. 2 се изменя така:

„2. нетната договорена позиция на търговец на електрическа енергия без физически обекти като сума на всички договорени покупки/продажби от/към други търговски участници, включително сделките, сключени на борсовия пазар;“.

3. Създава се нова т. 3:

„3. нетната измерена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички измерени утвърдени стойности в местата на измерване и в местата на обмен на енергия;“;

4. Съществуващата т. 3 става т. 4.

§ 28. Чл. 158, ал. 3 се изменя така:

„(3) Нетната договорена позиция $НДП_{sb}$ от координатор на балансираща група b за всеки период на сетълмент s се определя по следната формула:

$$НДП_{sb} = (\sum КЕД_{зак(sb)} - \sum КЕД_{пр(sb)}) + (\sum ДЕВ_{sb} - \sum ДЕИ_{sb}) + (\sum КЕОП_{зак(sb)} - \sum КЕОП_{пр(sb)}) + КЕАП_{sb} - КЕАЗ_{sb}$$

където:

$КЕД_{зак(sb)}$, респективно $КЕД_{пр(sb)}$, е договорената енергия за покупка, съответно продажба, от/на друг координатор на балансираща група за период на сетълмент s ;

$ДЕВ_{sb}$, респективно $ДЕИ_{sb}$, е договорената енергия за внос, съответно за износ, по външен график за период на сетълмент s ;

$КЕОП_{зак(sb)}$, респективно $КЕОП_{пр(sb)}$, е количеството енергия за покупка, респективно за продажба, на борсовия пазар за период на сетълмент s ;

$КЕАП_{sb}$ е количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре на ДБУ за период на сетълмент s в съответната балансираща група;

$КЕАЗ_{sb}$ е количеството енергия от активирани предложения за регулиране надолу на ДБУ за период на сетълмент s в съответната балансираща група.“.

§ 29. В чл. 159, ал. 1 след думите „балансираща група“ се добавя „или търговски участник, който отговаря самостоятелно за своите небаланси“.

§ 30. Чл. 167, ал. 1 се изменя така:

„(1) Непланираните обмени ($E_{обмен}$) са отклоненията от регистрираните от независимия преносен оператор количества за внос и износ съгласно външните графици и реалните физически обмени за всеки интервал на диспечериране и се определят по формулата:

$$E_{обмен(s)} = (\sum Изн_{план(s)} - \sum Изн_{реал(s)}) - (\sum Вн_{реал(s)} - \sum Вн_{план(s)})$$

където:

$\sum \text{Изн}_{\text{план}(s)}$ респективно $\sum \text{Вн}_{\text{план}(s)}$, са планираният износ, съответно внос;

$\sum \text{Изн}_{\text{реал}(s)}$, респективно $\sum \text{Вн}_{\text{реал}(s)}$, са реализираният износ, съответно внос.“.

§ 31. В чл. 168, т. 3 след думите „балансиращи групи“ се добавя „или участници, които отговарят самостоятелно за своите небаланси“.

§ 32. В чл. 169, т. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 33. В чл. 170, ал. 1, т. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 34. В чл. 171, ал. 4 след думите „задължителни указания за“ се добавя „изменение и допълнение на“.

§ 35. В чл. 174 се правят следните изменения:

1. Ал. 3 се изменя така:

„(3) Количеството енергия от измерен небаланс (КЕИН) се определя по следната формула:

$$\text{КЕИН}_{sb} = \sum \text{КЕД}_{sb} + \sum \text{КЕАН}_{sb} + \text{КЕИ}_{sb}$$

където:

КЕД_{sb} е количеството енергия според регистрираните нетни графици за обмен на координатор на балансираща група b за интервал на сетълмент s , заявени по реда на глава шеста;

КЕАН_{sb} е количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре и надолу по график за доставка според диспечерски инструкции за период на сетълмент s ;

КЕИ_{sb} - измереното количество енергия на всички обекти в балансираща група b .“;

2. Ал. 4 се изменя така:

„(4) Количеството енергия от активирани предложения за регулиране нагоре и надолу по график за доставка според диспечерски инструкции (КЕАН) се определя по формулата:

$$\text{КЕАН}_{sb} = \sum \text{КЕАВР}_{sb}^{+} + \sum \text{КЕАВР}_{sb}^{-} + \sum \text{КЕРВР}_{sb}^{+} + \sum \text{КЕРВР}_{sb}^{-} + \sum \text{КЕРЗЗ}_{sb}^{+} + \sum \text{КЕРЗЗ}_{sb}^{-}$$

където:

$\sum \text{КЕАВР}_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре;

$\sum \text{КЕАВР}_{sb}^{-}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу;

$\sum \text{КЕРВР}_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре;

$\sum \text{КЕРВР}_{sb}^-$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу;

$\sum \text{КЕРЗЗ}_{sb}^+$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване.

$\sum \text{КЕРЗЗ}_{sb}^-$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b са намалили производството и/или увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване.“;

3. В ал. 7 думите „координатора на балансираща“ се заменят с „търговски участник“.

§ 36. В чл. 175 се правят следните изменения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансиращи услуги справки за предоставена енергия от участие в регулирането за всеки период на сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.“;

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансиращи услуги (НСДСДБУ_b) се определя по формулата:

$$\text{НСДСДБУ}_b = (\sum_{k=1}^n \text{КЕАВР}_{sb}^+ + \sum_{k=1}^n \text{КЕРВР}_{sb}^+ + \text{КЕРЗЗ}_{sb}^+) \text{ЦЕМ}_s^+ + (\sum_{k=1}^n \text{КЕАВР}_{sb}^- + \sum_{k=1}^n \text{КЕРВР}_{sb}^- + \text{КЕРЗЗ}_{sb}^-) \text{ЦЕМ}_s^-$$

където:

ЦЕМ_s^+ е най-високата цена за енергия, която независимият преносен оператор закупува за период на сетълмент s , лв./MWh;

ЦЕМ_s^- е най-евтината цена за енергия, която независимият преносен оператор продава за период на сетълмент s , лв./MWh.“.

§ 37. Чл. 176 се отменя.

§ 38. Наименованието на раздел VI в глава десета се изменя така: „Правила за сетълмент на небалансите на доставчиците на балансиращи услуги и допълнителни услуги“.

§ 39. В чл. 179 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

2. В ал. 2 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“, а думите „методиката - приложение № 1“ се заменят с „методиката по чл. 105, ал. 13“;

4. В ал. 4 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“;

5. В ал. 5 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 40. В чл. 180, ал. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 41. Създава се чл. 182а:

„Чл. 182а. (1) Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент в случаите, когато същите не са постъпили в пълен обем от съседни оператори на преносни системи, европейската тръжна кантора и европейските платформи за балансиране в срока по чл. 177, ал. 1.

(2) Рекапитулацията по ал. 1 се извършва за период, не по-дълъг от два месеца, предхождащ датата на постъпване на данните, участващи в процеса на ценообразуване съгласно методиката по чл. 105, ал. 13.

(3) При извършване на рекапитулацията по ал. 1, независимият преносен оператор определя нови цени на балансиращата енергия и издава ново месечно извлечение за сетълмент към търговските участници.

(4) Плащанията по ал. 3 се извършват в сроковете по чл. 178 на база данъчно дебитно или кредитно известие.“.

§ 42. В чл. 194, т. 3 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 43. Чл. 194а се изменя така:

„Чл. 194а. (1) Независимият преносен оператор оповестява следната информация веднага след получаването ѝ:

1. Информация за текущия баланс на системата;
2. Информация за всички предложения за балансиране, без посочване на имена и фирми. Информацията включва:

- а) вида на продукта;
- б) срока на действие;
- в) предложените количества;
- г) предложените цени.

3. Агрегирана информация от предложенията за балансиране. Информацията включва:

- а) общото количество електрическа енергия от предложенията за балансиране;
- б) общото количество електрическа енергия от предложенията за балансиране, по отделни видове регулиране/резерв;
- в) общото количество активирана електрическа енергия от предложенията за балансиране;
- г) общото количество активирана електрическа енергия от предложенията за балансиране, по отделни видове регулиране/резерв.

4. Цените платени от независимия преносен оператор по вид на доставените балансиращи резерви и по период на доставка.

5. Цените платени от независимия преносен оператор за активираната балансираща енергия за единичен период на сетълмент и по вид на резерва. Информацията се предоставя поотделно за положителна и отрицателна посока на регулиране.

6. Цените и общия обем на небаланс за единичен период за балансиране.

(2) Информацията по ал. 1 се публикува не по-късно от 1 час след края на съответния период за сетълмент.“.

§ 44. Създава се чл. 194б:

„Чл. 194б. Независимият преносен оператор предоставя на Комисията, в срок до 25-то число на месеца, информация относно финансовия баланс на контролната зона, за предходния месец, като посочва:

1. направените от независимия преносен оператор разходи за осигуряване на резерви и за активиране на балансираща енергия.

2. получените от независимия преносен оператор приходи от координаторите на балансиращи групи и търговски участници, пряко отговорни за реализираните небаланси към независимия преносен оператор.

3. нетния доход на независимия преносен оператор от оперирането на балансиращия пазар.“.

§ 45. В чл. 195, т. 1 думите „балансираща енергия“ се заменят с „балансиращи услуги“.

§ 46. В § 1 от Допълнителната разпоредба се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се т. 1а:

„1а. „Балансиращи услуги“ са балансираща енергия и/или балансираща мощност.“;

2. Създава се т. 4а:

„4а. „Доставчик на балансиращи услуги“ е търговски участник, който осигурява разполагаемост за резерв и е в състояние при активиране в резултат на ръчно или автоматично задействане на резервите за вторично регулиране или на резерва за заместване, да предостави балансираща енергия на оператора на преносната система.“;

3. В т. 14 думите „1 час“ се заменят с „15 минути“;

4. Т. 16 се изменя така:

„16. „Стандартизиран товаров профил“ е поредица от коефициенти, която отразява разпределянето по периоди на сетълмент на потреблението на активната електрическа енергия за тип обект за даден период от време. Сборът от коефициентите за периода е равен на единица. Стандартизираният товаров профил отчита типа на обекта, външната температура, характеристиката на деня от периода (работен, почивен, празничен) и сезона (летен, зимен, преходен).“.

§ 47. В Приложение към чл. 105, ал. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. Навсякъде думите „ал. 4“ се заменят с „ал. 13“;

2. Методика за определяне на цени на балансираща енергия се изменя така:

„Методика за определяне на цени на балансираща енергия

I. Общи положения

Чл. 1. С методиката се урежда начинът на определяне на цената на балансиращата електрическа енергия, като част от Правилата за търговия с електрическа енергия в съответствие с чл. 21, ал. 11 от Закона за енергетиката.

Чл. 2. Методиката е разработена с оглед формулиране на стандартни и прозрачни правила при формирането на цената на балансиращата енергия, която следва да се заплаща на независимия преносен оператор от координаторите на балансиращи групи (КБГ) и търговските участници, които отговарят за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

Чл. 3. Системата за остойностяване на небалансите има следните установени означения, вземайки предвид, че има промяна в енергията от гледна точка на електроенергийната мрежа:

- Предложенията за регулиране нагоре декларират възможност за отдаване на електрическа енергия към мрежата и следователно са с положителен знак, докато предложенията за регулиране надолу декларират възможност за отвеждане на електрическа енергия от мрежата и затова са с отрицателен знак.
- Излишък на координатор на балансираща група означава, че участниците в групата отдават повече или ползват по-малко електрическа енергия от електроенергийната мрежа, отколкото е посочено в последния одобрен търговски график и има положителен знак в тази методика.
- Недостиг на координатор на балансираща група означава, че участниците в групата,

отдават по-малко или ползват повече електрическа енергия от електроенергийната мрежа, отколкото е посочено в последния одобрен търговски график и има отрицателен знак в тази методика.

- Цени за регулиране нагоре водят до финансов поток към доставчика на балансиращи услуги (независимият преносен оператор извършва плащания към ДБУ).
- Цени за регулиране надолу водят до финансов поток към независимия преносен оператор от доставчика на балансираща енергия (ДБУ извършва плащане към независимия преносен оператор).

II. Ценови механизъм

Чл. 4. Цената на балансиращата енергия се определя чрез използването на метода “Pay as Clear”, което означава, че цената на балансиращата енергия при активиране на предложения за регулиране нагоре е равна на най-високата цена на предложение за балансиране нагоре, активирано в този период на сетълмент в националната пазарна зона. Цената на балансираща енергия при активиране на предложения за регулиране надолу е равна на най-ниската цена на предложение за балансиране надолу, активирано в този период на сетълмент в националната контролна зона.

Чл. 5. За всеки период на сетълмент s , независимият преносен оператор определя разходите за активиране на регулираща енергия по следната формула:

$$((KEABP_s^+ + KERBP_s^+ + KER33_s^+ + KERBP_s^+) * ЦЕМ_s^+ + КЕВн * ЦЕвн_s^+) * kp - ((KEABP_s^- + KERBP_s^- + KER33_s^- + KERBP_s^-) * ЦЕМ_s^- + КЕИЗс * ЦЕвн_s^-) * \frac{1}{kp}$$

където:

$KEABP_s^+$ е сумарното количество енергия за период на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре в националната контролна зона, MWh ;

$KERBP_s^+$ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности нагоре в националната контролна зона, MWh ;

$KER33_s^+$ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване нагоре в националната контролна зона, MWh ;

$KERBP_s^+$ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент s , закупена от регионален балансиращ пазар, MWh ;

$ЦЕМ_s^+$ е най-високата цена за енергия, която независимият преносен оператор закупува за период на сетълмент s в националната контролна зона, $лв/MWh$;

$КЕВн$ е количеството енергия, закупена от съседни контролни зони за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕвн_s^+$ е среднопретеглената цена за балансираща енергия, която е закупена от съседни контролни зони по двустранни споразумения, $лв/MWh$.

k_p е коефициент, отразяващ разходите на независимия преносен оператор за администриране на пазара на балансираща енергия, определен от КЕВР.

$KEABP_s^-$ е сумарното количество енергия за период на сетълмент s вследствие на активирана енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу в националната контролна зона, MWh ;

$KERBP_s^-$ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от ръчно вторично регулиране на честотата и обменни мощности надолу в националната контролна зона, MWh ;

$KER33_s^-$ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент s вследствие на активирана енергия от резерв за заместване надолу в националната контролна зона, MWh ;

КЕРБП_s⁻ е сумарното количество енергия за интервал на сетълмент *s*, продадена на регионален балансиращ пазар, *MWh*;

ЦЕМ_s⁻ е най-ниската цена за енергия, която независимият преносен оператор продава за период на сетълмент *s* в националната контролна зона, *лв./MWh*.

КЕИЗ_s е количеството енергия, продадена на съседни контролни зони за период на сетълмент *s*, *MWh*;

ЦЕвн_s⁻ е среднопретеглената цена за балансираща енергия, която е продадена на съседни контролни зони по двустранни споразумения, *лв./MWh*.

Чл. 6. Коефициентът *кр* се определя с решение на комисията.

Чл. 7. Освен цените чл. 5, за всеки сетълмент период се определя и средна цена за регулиране $ЦЕ_{ср}$, която е средната между най-ниската цена на предложенията за регулиране нагоре и най-високата цена на предложенията за регулиране надолу от приоритетните списъци в периода на сетълмент *s* и се определя по формулата:

$$ЦЕ_{ср} = \frac{ЦЕМ_{s\ min}^+ + ЦЕМ_{s\ max}^-}{2}, \text{ лв./MWh}$$

Чл. 8. (1) Цената по чл. 7 се използва в случай, че независимият преносен оператор не е активирал балансираща енергия в период на сетълмент *s*.

IV. Цени на балансираща енергия

Чл. 9. Цената на балансираща енергия за период на сетълмент *s* се определят от цената на активираната енергия от допълнителни услуги в съответния период на сетълмент *s*.

Чл. 10. За всеки период на сетълмент се определят цена за недостиг и цена за излишък. Цената за недостиг е равна на цената за излишък.

Чл. 11. Цената за недостиг се заплаща от КБГ на независимия преносен оператор, а цената за излишък от независимия преносен оператор на КБГ.

В Таблица 1 се посочва цената за небаланс, която трябва да се заплати по периоди на сетълмент, т.е. за всеки статус на регулиране и позиция на небаланс (недостиг или излишък). Последната колона представя съответната посока на плащане.

Таблица 1

Период на сетълмент	Позиция на небаланса на КБГ	Цена на небаланс	Посока на плащане
Статус на регулиране 0	НЕДОСТИГ на КБГ	ЦЕ _{ср}	КБГ → НПО
	ИЗЛИШЪК на КБГ	ЦЕ _{ср}	НПО → КБГ
Период на сетълмент	Позиция на небаланса на КБГ	Цена на небаланс	Посока на плащане
Статус на регулиране +1	НЕДОСТИГ на КБГ	ЦЕМ _s ⁺	КБГ → НПО
	ИЗЛИШЪК на КБГ	ЦЕМ _s ⁺	НПО → КБГ

Период на сетълмент	Позиция на небаланса на КБГ	Цена на небаланс	Посока на плащане
Статус на регулиране -1	НЕДОСТИГ на КБГ	$ЦЕМ_s^-$	КБГ → НПО
	ИЗЛИШЪК на КБГ	$ЦЕМ_s^-$	НПО → КБГ

”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 48. Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия са приети с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране по Протокол..... и влизат в сила от 01.10.2022 г.